

Newsweek. — 2006. — 7 June. — P. 68–69). Стресфакторами у працівників прокуратури найчастіше виступають такі чинники, як залишення на роботі після закінчення робочого часу внаслідок великого завантаження роботою; наявність занадто складних та громіздких за тривалістю виконання завдань, які ставляться перед працівником; негативний вплив з боку зовнішнього оточення; наявність напруги у відносинах із колективом та керівником; надмірне обмеження в свободі дій; негативне ставлення самої особи до своєї праці та професії в цілому; недостатній контроль за робочою ситуацією з боку керівництва; психічне знесилання; фізичне виснаження та інші чинники.

Стрес, крім того, що є одним із чинників виникнення професійної деформації працівників прокуратури, сам по собі може нанести негативні наслідки як для психічного, так і для фізичного здоров'я працівника. Тому необхідно проводити комплексну роботу не тільки з усунення наслідків стресових ситуацій, зменшення їх негативного впливу на особу працівника, а й попередити їх виникнення. В першу чергу, кожен працівник прокуратури за наявності стресових ситуацій повинен прикласти максимум власних зусиль для їх подолання, оскільки саме він повинен навчитися розпізнавати прояви стресу у себе самого.

Дослідження питання щодо причин виникнення професійної деформації у працівників прокуратури на сьогодні є досить актуальним, адже вирішення цієї проблеми може допомогти нейтралізувати фактори, що спричиняють виникнення та прогресування цього негативного явища у прокурорів, а також попередити та убезпечити їх від тяжких наслідків, до яких може призвести професійна деформація працівника.

ГРІЧУН Г. С.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри організації судових та правоохоронних органів

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ТА ЕТИКО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОСТІ СТОРІН В СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

Успішне вирішення завдань, що стоять сьогодні перед країною в політичній, соціальній і економічній сферах, багато в чому залежить від здійснення правосуддя на засадах верховенства права, що забезпечує захист гарантованих Конституцією України та законами прав і свобод людини і громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб, інтересів суспільства і держави. Це обумовлює необхідність побудови

правової держави, що можливо тільки за умови комплексного та системного реформування всіх сфер суспільного життя.

Відповідно до Конституції України суд має вирішувати практично всі соціально значущі конфлікти між суб'єктами права. Концептуальні ідеї конституційних положень полягають у тому, що судовий розгляд має стати обов'язковим і універсальним методом розв'язання всього спектру соціальних конфліктів, в основі яких знаходиться спір про право або інші проблеми щодо застосування права. Суди можуть стати гарантом прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина за умови, коли їх юрисдикція поширюється на всі правовідносини, що виникають або можуть виникати в держав.

Право виправдовує своє соціальне призначення лише тоді, коли його принципи і норми втілюються в життя, включаються в суспільну практику, тому проблема гарантування правових явищ, в тому числі конституційних принципів правосуддя, є однією з актуальних задач правової науки.

Правосуддя — це практична реалізація судової влади, воно є процесуально врегульованою діяльністю суду по вирішенню соціальних конфліктів правового характеру на основі проголошених і закріплених на конституційному рівні основоположних установлень.

Конституційні принципи правосуддя розглядаються нами як початкові, універсальні і загальнообов'язкові установлення вищого ступеня нормативної узагальненості, суть яких прямо сформульовано в конституційній нормі або з очевидністю виражено в комплексі конституційних норм. Будучи міжгалузевими принципами права, вони володіють властивостями регулятивності, аксиоматичності, непорушності, універсальності, системності і нормативності.

Суть принципу правосуддя може бути виражено в точному і ясному формулюванні в нормі Конституції України або її виявленні можливо на основі аналізу сукупності таких норм. Звичайно, це не означає вираження в них вичерпного змісту принципів правосуддя, оскільки ці норми не можна розглядати у відриві від решти конституційних норм, що розкривають суть принципів правосуддя.

Для того, щоб потенційна можливість правового явища стала дійсністю, необхідні певні ресурси, що дозволяють правовим нормам придбати якісний стан соціальної здійсненності. В юридичній науці реальність права визначається як відповідність його норм пануючим суспільним відносинам. Стосовно конституційного права це означає відповідність юридичної конституції фактичній, тобто суспільним відносинам, що склалися, з приводу організації і діяльності державної влади, функціонування громадянського суспільства, прав і свобод людини і громадянина, які в своїй сукупності утворюють фактичний конституційний

лад. Проте відповідність норм права пануючим суспільним відносинам не означає безумовної їх здійсненності в суспільному житті, оскільки необхідні певні умови, заходи і способи забезпечення можливості реалізації норм права у фактичній 99 діяльності суб'єктів права. На нашу думку, термін «соціальна здійсненність» найбільш адекватно характеризує здійсненність відповідних правових норм пануючим суспільним відносинам.

Соціальна здійсненність конституційних принципів правосуддя, таким чином, означає якісну властивість даних конституційних норм, що визначають зміст правосуддя і виступаючих критерієм правомірності поведінки учасників правовідносин, що виникають при здійсненні правосуддя, що виражається в їх здатності стати реальними, здійсненими на практиці внаслідок відповідності об'єктивним потребам суспільного життя і гарантуванням державою.

Оскільки забезпечення соціальної здійсненності правового явища за допомогою гарантій відбувається в соціальному середовищі, яке містить умови як сприяючі, так і протидіючі його здійсненню, то гарантоване є вірогідним явищем, а гарантії виступають засобами, що забезпечують його реальність. Я підтримую думку авторів про виділення юридичних і фактичних, загальних і спеціальних гарантій реалізації правових норм (на підставі змісту, природи, характеру впливу на об'єкт гарантування). Загальні гарантії створюють загальні передумови реалізації правових норм і є соціальними чинниками, що обумовлюють життєздатність спеціальних гарантій. Спеціальні гарантії цілеспрямовано впливають на умови і передумови реалізації правової норми в цих межах.

Чинники соціального середовища, в позитивному плані впливаючи на процес забезпечення соціальної здійсненності принципів правосуддя, в результаті діяльності держави, слід розглядати як загальні правові і неправові гарантії.

Спеціальні гарантії характеризують безпосередню діяльність держави по забезпеченню соціальної здійсненності конституційних принципів правосуддя і включають правові заходи (конституційні гарантії, адекватна конкретизація даних принципів в поточному законодавстві, встановлення відповідальності за порушення, ухвалення всіх необхідних для ефективного функціонування судової системи законодавчих актів і ін.) і організаційні (єдність судової системи, створення матеріальних умов судової діяльності, її кадрове і ресурсне забезпечення, антикорупційна політика і ін.).

Держава у принципі вільна у виборі засобів, заходів і способів, які використовуватимуться для гарантування соціальної здійсненності конституційних принципів правосуддя, але зобов'язана забезпечити щонайвищий досяжний рівень справедливого і ефективного правосуддя.